

PATVIRTINTA

Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos
direktoriaus 2025 m. balandžio 1 d.
įsakymu Nr. V- 11

PANEVĖŽIO JUOZO BALČIKONIO GIMNAZIJOS PEDAGOGŲ IR KITŲ DARBUOTOJŲ ETIKOS KODEKSAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos (toliau – Gimnazija) Pedagogų etikos kodeksas (toliau - Kodeksas) apibrėžia pagrindines profesinės etikos normas, reguliuojančias pedagogų ir jų ugdytinių bei kitų gimnazijos bendruomenės narių santykius; saugančias jų žmogiškąją vertę bei orumą; palaikančias pedagogų profesinės veiklos kokybę bei profesijos garbę; kuriančias pasitikėjimu, atsakomybę ir teisingumą pagrįstą švietimo ir ugdymo įstaigų kultūrą.

2. Kodeksas parengtas vadovaujantis Pedagogų etikos kodeksu, patvirtintu 2018 m. birželio 11 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-561 „Dėl pedagogų etikos kodekso patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 13 straipsniu, Rekomendacijų dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo, patvirtintų Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2021 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. KS-332 „Dėl Rekomendacijos dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymų nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ III skyriaus 9.10 punktu, Rekomendacinėmis gairėmis dėl dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimų, patvirtintų Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. kovo 12 d. sprendimu Nr. KS-40 „Dėl Rekomendacinių gairių dėl dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimo patvirtinimo“.

3. Pedagoginės etikos normos apibrėžiamos remiantis bendražmogiškais dorovės normomis, demokratinėmis Lietuvos mokyklos tradicijomis, Lietuvos Respublikos konstitucinėmis nuostatomis bei įstatyminiais aktais, žmogaus bei vaiko teisių nuostatomis.

4. Kodekso normų pagrindą sudaro šie pagrindiniai principai: žmoniškumas, teisingumas, profesionalumas, atsakomybė, tolerancija, demokratiškumas, partnerystė ir solidarumas.

II SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Pagrindinės Kodekse vartojamos sąvokos:

5. 1. **Etika** – tai moralės normos, kurios grindžiamos teoriškai ir kurioms pritariama asmeniškai.

5.2. **Moralė** – tai žmonių elgesį reguliuojančios normos ir principai.

5.3. **Privatus darbuotojo interesas** – turtinis arba neturtinis darbuotojo suinteresuotumas.

5.4. **Vertybė** – idėjos ir įsitikinimai, formuojantys, skatinantys žmogaus būvį ar elgseną.

5.5. **Orumas** – žmogaus įsisąmonintas savo paties vertingumas.

5.6. **Tolerancija** – pakanti pagarba kito nuomonei, požiūriui, įsitikinimams, tikėjimui.

5.7. **Dovana**- apima bet ką, ką galima įvertinti pinigais, t. y. daiktas, paslauga, nuolaida, vaišingumas, skolinimas, mokymai, transporto paslaugos, apgyvendinimo, maitinimo išlaidos ar kitoks „atsidėkojimas“.

III SKYRIUS

PEDAGOGO ETIKOS KODEKSO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

6. Kodekso paskirtis:

6.1. nubrėžti tolerancijos ribas gimnazijos narių tarpusavio santykiuose, išryškinti mokytojų, darbuotojų etikos požiūriu vengtiną elgesį;

6.2. esamiems ir naujai priimamiems pedagogams padėti geriau suprasti, palaikyti ir puoselėti svarbiausias vertybes: teisingumą, sąžiningumą, pagarbą žmogui, toleranciją, profesinę, mokslinę bei pilietinę atsakomybę;

6.3. padėti gimnazijos pedagogams ir darbuotojams vertinti ir spręsti konkrečius etinio pobūdžio klausimus.

7. Vienas svarbiausių tikslų – neetiško elgesio prevencija.

IV SKYRIUS

PAGRINDINĖS NORMOS (ELGESIO IR VEIKLOS PRINCIPAI)

8. Pedagogo asmenybė

8.1. Pedagogo profesinė etika reikalauja pašaukimo, atsidavimo savo darbui ir atsakomybės jausmo atliekant savo pareigas.

8.2. Pedagogas yra reiklus sau ir siekiantis tobulėti. Jam būdinga savistaba, savitvarda ir savęs ugdymas.

8.3. Pedagogui būtinas nuolatinis atsinaujinimas. Jis rūpinasi savo išsilavinimu, kvalifikacijos tobulinimu ir ieško geresnių darbo būdų.

9. Atsakomybė

9.1. Pedagogas atsako už jam patikėto pedagoginio darbo – ugdymo – kokybę ir rezultatus.

9.2. Pedagogas yra atsakingas už jo priežiūrai patikėtų mokinių fizinę, intelektualinę, emocinę ir dvasinę apsaugą.

9.3. Pedagogas yra atsakingas už administracijos jam pavestas funkcijas bei patikėtus resursus.

10. Autoritetas, garbė, reputacija

10.1. Savo elgesiu pedagogas palaiko ir saugo istoriškai susiklosčiusią pedagogo profesijos garbę.

10.2. Pedagogas perteikia tautos ir žmonijos kultūros vertybes jaunajai kartai, pagal išgales dalyvauja kultūros plėtros procesuose.

10.3. Visais atvejais - bendraudamas su ugdytiniais, bendruomenės nariais ir kt. – pedagogas yra pagarbus, mandagus ir korektiškas. Jis žino kiekvienai situacijai tinkamas etiketo normas ir jų laikosi.

10.4. Pedagogo autoritetas grindžiamas kompetencija, teisingumu, taktu, gebėjimu rūpintis ugdytiniais. Pedagogas nekuria savo autoriteto nekorektiškais būdais ir nepiktnaudžiauja juo.

10.5. Pedagogas auklėja savo teigiamu pavyzdžiu. Jis vengia moralizavimo, neskuba teisti ir nereikalauja iš kitų to, ko pats nepajėgia laikytis.

10.6. Pedagogas turi teisę į asmeninio gyvenimo privatumą, tačiau jo pasirinktas gyvenimo būdas neturėtų menkinti profesijos prestižo, saugo savo reputaciją.

11. Santykiai su kitais asmenimis:

11.1. *Pedagogo bendravimas su ugdytiniais*

11.1.1. Pedagogas pats pasirenka sau tinkamą bendravimo su ugdytiniais stilių, kurio pamatas – abipusė pagarba.

11.1.2. Pedagogas visų pirma yra reiklus sau. Pedagogo reiklumas ugdytiniui yra pozityvus ir gerai motyvuotas. Pedagogas niekad neturėtų prarasti saiko ir savitvartos.

11.1.3. Pedagogas pasirenka tokius darbo metodus, kurie skatina pozityvius ugdytinių bruožus ir tarpusavio santykius: savarankiškumą, savikontrolę, saviugdą, norą bendradarbiauti ir padėti kitiems.

11.1.4. Vertindamas ugdytinių elgesį ir pasiekimus, pedagogas siekia stiprinti jų savigarbą ir pasitikėjimą savo jėgomis, nurodyti tobulėjimo galimybes, kelti mokymosi motyvaciją.

11.1.5. Pedagogas yra nešališkas, vienodai geranoriškas ir prielankus visiems mokiniams. Paskelbęs nepagristai menkinančius ugdytinį vertinamuosius sprendimus, pedagogas stengiasi nedelsdamas ištaisyti savo klaidą.

11.1.6. Vertindamas mokinių pasiekimus balais, pedagogas siekia objektyvumo ir teisingumo. Neleistina tendencingai mažinti ar didinti vertinimo balus.

11.1.7. Pedagogas nuolat rūpinasi savo kalbos ir bendravimo kultūra. Jo kalboje nėra keiksmažodžių, vulgarybių, šiurkščių, žeidžiančių frazių.

11.1.8. Pedagogas elgiasi diskretiškai. Pedagogui neleistina kitiems asmenims perduoti mokinio ar ugdytinio jam asmeniškai patiktą informaciją, išskyrus įstatymų numatytus atvejus.

11.1.9. Pedagogas nepiktnaudžiauja savo tarnybine padėtimi. Jis negali išnaudoti ugdytinių, reikalauti, kad šie jam teiktų kokias nors paslaugas ar patarnavimus.

11.1.20. Pedagogas yra tolerantiškas ugdytinių religiniams įsitikinimams ir politinėms pažiūroms. Jis neturi teisės primesti savo pažiūrų ugdytiniais.

11.2. *Pedagogų bendravimas*

11.2.1. Pedagogų tarpusavio santykiai grindžiami kolegialumu, partneryste ir pagarba. Pedagogas saugo ne tik savo, bet ir savo kolegų autoritetą. Ugdytinių ar kitų asmenų akivaizdoje jis nežemina kolegų.

11.2.2. Pedagogai vengia nepagrįstų ir skandalingų tarpusavio konfliktų. Kilus nesutarimams, siekia konstruktyviai juos įveikti.

11.2.3. Gimnazijos pedagogai vengia konkurencijos, trikdančios jų partnerystę atliekant bendrą darbą. Pedagogus sieja vienas kito palaikymas, pagalba, atvirumas ir pasitikėjimas.

11.2.4. Pedagogo pareiga ir teisė vertinti kolegų ir administracijos darbą. Už kritiką persekioti pedagogą griežtai draudžiama. Kritika pirmiausia turėtų būti vidinė, t. y. sakoma gimnazijoje tarp pedagogų, o ne už gimnazijos ribų. Išsakyti ją reiktų akis į akį, o ne už akių. Gimnazijoje neturėtų būti vietos apkalboms.

11.2.5. Kritiką reikia išviešinti tik tuo atveju, jeigu į ją visai nereaguojama, prasideda administracijos persekiojimai arba išryškėja nusikalstami veiksmai.

11.2.6. Kritika, skiriama kolegų arba administracijos darbui, veiksams, sprendimams, požiūriams, poelgiams vertinti, neturėtų žeminti kritikuojamų asmenų. Ji turi būti pagrįsta, konstruktyvi, taktiška, neužgauli, geranoriška. Svarbiausios pedagoginio gyvenimo problemos svarstomos ir sprendimai, priimami atvirose ir laisvose pedagogų diskusijose.

11.3. *Santykiai su administracija*

11.3.1. Gimnazija remiasi žodžio ir įsitikinimų laisvės, tolerancijos, demokratiškumo ir teisingumo principais.

11.3.2. Gimnazijoje puoselėjama bendravimo kultūra, pasireiškianti tarpusavio pagarba, geranoriškumu ir mokėjimu susitarti. Už tokios atmosferos palaikymą yra atsakingas įstaigos vadovas.

11.3.3. Pedagogai negali būti administracijos diskriminuojami, ignoruojami ar persekiojami dėl jų įsitikinimų ar asmeninių simpatijų bei antipatijų. Administracijos santykiai su kiekvienu pedagogu grindžiami lygiateisiškumo principu.

11.3.4. Administracija negali reikalauti ar rinkti informacijos apie asmeninį pedagogo gyvenimą, nesusijusį su darbo reikalavimais.

11.3.5. Gimnazijos vadovo vertinimai ir sprendimai yra pagrįsti realiais pedagogų nuopelnais, faktais ir nešališki. Pretendentai aukštesnei kvalifikacinei kategorijai gauti parenkami ir paremiami nepriklausomai nuo jų asmeniško artimumo ar paklusnumo administracijos vadovui.

11.3.6. Pedagogai turi teisę gauti iš administracijos informaciją, svarbią jų ir įstaigos darbui. Administracija negali nuslėpti ar tendencingai iškreipti informacijos, turinčios įtakos pedagogo karjerai ir darbo kokybei. Pedagogų bendruomenei svarbūs sprendimai įstaigoje priimami ir skelbiami remiantis viešumo bei dalyvavimo principais.

11.3.7. Intrigos, neįveikiami konfliktai, kenkimas kitiems ir pedagogų bendruomenės skaldymas ir skilimas trukdo gimnazijai atlikti savo tiesiogines funkcijas. Įstaigos vadovas, neįstengiantis sureguliuoti aštrių, ilgai užsitęsusių konfliktų, turėtų atsistatydinti.

11.3.8. Gimnazija brangina savo reputaciją. Jeigu išaiškėja pedagogų bei atsakingų administracijos darbuotojų nusikaltimai bei šiurkštūs profesinės etikos pažeidimai, jos vadovas privalo atsistatydinti.

11.4. *Santykiai su mokinių tėvais ir globėjais*

11.4.1. Pedagogas konsultuoja tėvus bei globėjus sprendžiant vaikų auklėjimo problemas, padeda švelninti tėvų ir vaikų konfliktus.

11.4.2. Pedagogas saugo vaikų patikėtą nuomonę apie savo tėvus arba globėjus, o tėvų arba globėjų – apie vaikus. Perduoti tokią nuomonę kitai pusei galima tik gavus tą nuomonę patikėjusio asmens sutikimą.

11.4.3. Pedagogai pagarbiai ir geranoriškai bendrauja su mokinių tėvais.

11.4.4. Pedagogų santykiai su tėvais neturi daryti įtakos vaikų asmens bei pasiekimų vertinimui.

11.4.5. Pedagogų santykiams su ugdytiniais ir vertinimui negali turėti įtakos jų tėvų bei globėjų parama gimnazijai.

11.5. *Santykiai su visuomene*

11.5.1. Pedagogas yra ne tik vaikų mokytojas, ugdytojas ir auklėtojas, bet ir visuomenės švietėjas, kultūros vertybių saugotojas, padorus ir išsilavinęs žmogus.

11.5.2. Pedagogas stengiasi prisidėti prie visuomenės santarvės. Ne tik privačiame, bet ir viešajame gyvenime pedagogas vengia vaidų, konfliktų, kivirčų.

11.5.3. Pedagogas gerai supranta ir vykdo savo pilietines pareigas ir socialinį vaidmenį. Jis vengia pabrėžto išskirtinumo, tačiau taip pat nėra linkęs konformistiškai nusileisti iki bet kokios aplinkos ir su ja susitapatinti.

12. **Akademinei ir žodžio laisvė**

12.1. Pedagogas turi teisę naudotis įvairiais informacijos šaltiniais.

12.2. Atrinkdamas ir perteikdamas informaciją mokiniams, pedagogas laikosi objektyvumo, tinkamumo ir padorumo principų. Informacijos negalima tendencingai iškreipti ar pakeisti jos autorystės.

12.3. Pedagogas gali savo nuožiūra pasirinkti ugdomąją veiklą bei kurti naujus ugdymo būdus, jei šie yra tinkami, profesiniu požiūriu atsakingi bei padorūs.

12.4. Pedagogas turi teisę viešai (raštu ar žodžiu) reikšti savo nuomonę apie gimnazijos veiksmus, tačiau jo teiginiai negali būti tendencingai netikslūs, piktavališki ir įžeidūs.

12.5. Pedagogas neišviešina konfidencialios tarnybinės informacijos, skirtos vidiniams gimnazijos reikalams.

13. Informacijos ir resursų naudojimas

13.1. Pedagogai ir administracijos darbuotojai taupiai ir pagrįstai naudoja materialinius ir kitus resursus. Darbo laiko nenaudoja savo asmeniniams reikalams.

14. Asmeniniai interesai ir nusišalinimas

14.1. Pedagogas ir gimnazijos vadovas yra objektyvus ir nesavanaudiškas. Jo tarnybinių sprendimų nelemia jo paties, jo šeimos narių, giminių ar draugų asmeniniai interesai.

14.2. Jei pedagogas dalyvauja taryboje, komisijoje ar kitoje darbo grupėje, turinčioje priimti sprendimus, kurių rezultatais jis pats yra asmeniškai suinteresuotas ir dėl to negali būti bešališkas, apie tai jis praneša svarstyme dalyvaujantiems asmenims ir nusišalina nuo balsavimo ar kitokio sprendimų priėmimo.

14.3. Pedagogas neatstovauja savo gimnazijai kokioje nors byloje su kita įstaiga, įmone ar fiziniais asmenimis, jeigu su šiais bylos partneriais jis turi kokių nors privačių interesų ar sąskaitų ir gali būti asmeniškai suinteresuotas vienokia ar kitokia tos bylos baigtimi. Apie savo suinteresuotumą jis praneša administracijos vadovui ir bylą svarstantiems asmenims.

15. Dovanos ir parama mokyklai

15.1. Pedagogas yra sąžiningas ir griežtai laikosi įstatymų. Su pedagogo profesine etika nesuderinamas nei kyšio ėmimas, nei jo davimas.

15.2. Pedagogas, matydamas jam reiškiamą mokinių, jų tėvų arba globėjų pagarbą ir norą parodyti jam padėką, tam tikromis progomis gali priimti jų dovanas.

15.3. Pedagogas gali priimti tik tokias dovanas, kurios yra teikiamos visiškai savanoriškai, neturi ir negali turėti papirkimo intencijos ir yra pakankamai kuklios, t. y. pačių mokinių ar jų tėvų padaryti daiktai, sukurti kūriniai, gėlės, saldumynai, suvenyrai ar kiti nebrangūs pirkiniai.

15.4. Pedagogas nedaro užuominų, nereiskia pageidavimų, nesitaria su kitais pedagogais, kad jie organizuotų mokinius arba tėvus tokioms dovanoms parūpinti ar vaišėms suruošti.

15.5. Gimnazijos vadovai, pedagogai ar kiti darbuotojai gali priimti bet kokią nesavanaudišką mokinių tėvų paramą, skirtą gimnazijai. Apie tokios paramos suteikimą turi būti informuota visuomenė ir už ją pareikšta vieša padėka.

15.6. Dovanos, tiesiogiai paimtos iš asmenų, su kurių interesais susijusį klausimą darbuotojas išsprendė, sprendžia ar galėtų spręsti ateityje, visiškai pagrįstai galėtų būti suprastos kaip būdas paveikti jo sprendimus taip, kad jie būtų palankūs dovanotojui (ar jam artimiems asmenims). Dėl to darbuotojas neišvengiamai veiks interesų konflikto situacijoje, jo priimami sprendimai negalės būti vertinami kaip objektyvūs ir nešališki.

15.7. Gimnazijos darbuotojai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, gauna darbo užmokestį ir jokie papildomo atlygio gauti neturi teisės. Gimnazijos darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, gali priimti tik dovanas, teikiamas pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą (toliau – Įstatymas).

15.8. Gimnazijos darbuotojas, gavęs dovaną ir manydamas, kad jos vertė gali viršyti 150 eurų, apie tai turi informuoti už korupcijos prevenciją atsakingą asmenį ir perduoti dovaną, kad dovanos vertinimo komisija nustatytų jos vertę. Jei dovanos vertė didesnė nei 150 eurų, dovana laikoma mokyklos nuosavybe, priimamas sprendimas dėl jos saugojimo ar naudojimo.

15.9. Jei gimnazijos darbuotojui norima įteikti dovaną ne pagal Įstatymą, tokią dovaną turi būti atsisakoma priimti. Ji turi būti grąžinta dovanotojui pasiūlant vietoje dovanos padėkoti žodžiu, raštu arba parašyti žinutę-padėką gimnazijos internetinėje svetainėje. Neturint galimybės grąžinti dovanos jos davėjui, apie dovanojimo faktą informuojamas už korupcijos prevenciją mokykloje atsakingas asmuo, dovana registruojama ir, vadovaujantis teisės aktais ir protingumo principu, priimamas vienas iš šių sprendimų:

- dovana perduodama labdaros reikmėms;
- dovana sunaikinama;
- dovana nuasmeninama ir naudojama bendroms mokyklos ir jos interesantų reikmėms (pvz., papuošti bendrojo naudojimo patalpas).

15.10. Gimnazijoje siekiame skaidrumo ir nešališkumo. Jeigu darbuotojams norima atsidėkoti už gerai atliktą darbą, konstruktyvų bendradarbiavimą, geriausias būdas tai padaryti – padėkoti žodžiu, parašyti padėką raštu arba ją pateikti parašius žinutę-padėką mokyklos interneto svetainėje.

16. Priėmimas į darbą ir paaugštinimas pareigose

16. 1. Gimnazijos direktorius, priimdamas į darbą ar paaugštinamas darbuotojus pareigose, yra bešališkas. Jis negali savo šeimos nario ar giminės skirti savo pavaduotoju, kokio nors padalinio vadovu ar teikti kokių nors kitokių privilegijų.

16.2. Pedagogas ar kitas darbuotojas negali daryti spaudimo administracijai, kad įstaigoje, kurioje jis pats dirba, būtų priimtas į darbą ar paaugštintas pareigose jo šeimos narys, giminė arba artimas draugas. Svarstant tokį klausimą pedagogų posėdyje, priimant sprendimą jis turėtų nedalyvauti.

16.3. Imti atlyginimą bet kokia forma už priėmimą į darbą, kvalifikacinės kategorijos pakėlimą, paaugštinimą pareigose ir pan. yra neleistina.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Laikytis Kodekso reikalavimų – asmeninis pedagogo ir kito gimnazijos darbuotojo, siekiančio tinkamai ir kokybiškai atlikti savo pareigas, didinti profesijos prestižą ir pasitikėjimą šalies švietimo sistema, įsipareigojimas ir garbės reikalas, o jų pažeidimas užtraukia atsakomybę, numatytą Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose pedagogų veiklą.

18. Pedagogų ir kitų darbuotojų etikos kodeksas skelbiamas gimnazijos internetiniame puslapyje.
